

Ivlin kao moderni Odisej

Jedna od opsesivnih tema kojoj se Džojš posvetio bila je kako uspostaviti dijalog sa svojim sunarodnicima, a da im se pritom ukaže na refleks stvarnosti u kojoj žive i za koju su sami odgovorni. Čini se da Džojš izražava želju da pomogne toj razjarenoj masi, koja ključa između katoličanstva i svih ostalih vera, neuko i površno pruža pogled na stvari dok se pri tom odvaja ona već svima poznata slika bogatih materijalista dvadesetog veka. U *Dablincima*, Džojš izjašnjava stav o tome da će svoju zemlju prikazati svojoj ravnodušnoj javnosti kao centar paralize i to kroz detinjstvo, mladost, zrelo doba i javni život.

„Ivlin“ („Evelin“) je jedna od priča koja bi na osnovu gore navedene fiktivne podele mogla pripasti mladom dobu, ali isto tako postoji mogućnost da označava pretapanje iz jedne učajurene, infantilne faze u ozbiljno zrelo doba koje zapravo nema šta da pruži odrasloj jedinki kada u njega stupi. Junakinja priče opisana je kao obična seoska devojka iz romana devetnaestog veka koja žudi za begom iz tamne situacije koju joj neprekidno nameće razjedinjena porodica patrijarhalnog tipa, dok pri tom mašta o svom draganom koji pokušava da je iz različitih razloga iz te situacije iznese. Međutim, ova neobična priča za kratko vreme pruža obrt i završava se na jedan sasvim moderan način. Šta se zapravo dogodilo sa junakinjom i šta je dovelo do *njenog* nepristajanja da bude izbavljena iz oronule porodične slike? Ako se pođe od karakteristike imena glavnog aktera radnje Ivlin¹, dolazi se do asocijacije na biblijski kontekst, odnosno povezanosti onoga što junakinja priče predstavlja u modernom svetu sa Biblijom. Džojsova Evica dvadesetog veka je umorna ikona odrasle žene u telu devojke koja zbog rane smrti majke nije imala detinjstvo dostojno svakog mladog bića. Ono za šta je ona vezana jesu mračna kuća pored onih „svetlih zgrada od cigala i sjajnih krovova“ i svakodnevna prašina koja joj okupira dane i koja na izvestan način predstavlja unutrašnje stanje nje same, želju za poštovanjem i smislom postojanja koje se čini nepotrebnim. Njen otac, mrzak i strog čovek, postavljen je kao dominantna ove priče, na osnovu njega shvata se da život mlade junakinje odstupa od modernih normi, ukazuje na činjenicu o njenoj zatvorenosti i blagoj naravi, ali ne i strahu od mogućeg postupanja van kodeksa pravila jedne manje zajednice. Njen prvi i poslednji čin u priči prikaz je snage volje koja je sve vreme u njoj – svojim iznenadnim postupkom okretanja od voljenog izražava vrstu iskupljenja za greh počinjen u starozavetnom iskazu. U njoj odjekuju reči umrle majke koja je uvek za života nagoveštavala da „svako uživanje okončava se bolom“, i one je trzaju iz maštanja o eskapizmu i paradoksalno ubrzavaju proces odlaska. Međutim, na kraju dolazi do iznenadnog prekida radnje i obustavlja se jedno pripovedanje koje je moglo prerasti u romanesknu formu.

¹ U prevodu: Evica, mala Eva.

Dok se približava obali, ona uočava crn trup broda sa svetlećim oknima:

Kroz široki izlaz hale na trenutak je ugledala crni trup broda, ukotoljenog pored keja, s osvetljenim oknima na boku. Ništa nije govorila. Osećala je da su joj obrazi bledi i hladni i, zbunjena i očajna...²

Moli se Bogu da joj da neki znak i uputi na njenu dužnost, ali Svevišnji je na modernistički način začutao. Tu se dogodio jedan od ključnih preokreta sa Biblije na mit. Ivlin postaje moderni Odisej – ona sluša zvukove brodskih sirena koje se oglašavaju dugo i bolno u magli, a Evica stoički podnosi svoja duševna kovitlanja dok se zvukovi zvona uvlače u njeno srce:

Zvuk zvona odjeknuo je u njenom srcu. Osetila je kako je on hvata za ruku: „Dođi!“ Sva mora uzburkala su se oko njenog srca. On ju je vukao u njih: utopiće je. S obe ruke uhvatila se za ogradu...³

Njen dragan je vuče ka moru i u njoj se budi svest o utopljenosti koja je čeka. I najzad, mala Eva sazreva, ograničava se na jednu vrstu sigurnosti koju joj pružaju kopno i dotadašnja svakodnevnica predviđena za nju u onoj istoj mračnoj atmosferi na koju ju je osudio Gospod još u Bibliji:

Ne! Ne! Ne! Nemoguće je.⁴

Zapravo, moderna Evica nadmašila je onu iskonsku Adamovu. Uzvisila se do neprimetnih daljina svojim odisejevskim postupkom prevazilaženja iskušenja i pri tom biva spremna na to da trpi svoju patnju. Samo, u njenim očima nije bilo više ničega – ni ljubavi, ni pozdrava, ni prepozavanja. Nažalost, njen herojski čin izletanja iz tako strašne mladalačke faze u zrelu, nema ko da proslavi. Kao pobednik, ostaje sama. Sama u svetu koji će zbog toga Džojso do svoje smrt sa gorčinom u grlu kritikovati.

---

² Dž. Džojso, „Ivlin“, *Dablinci*, Lom, Beograd, 2009, str. 34.

³ Isto.

⁴ Isto.